

2024-12-05

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-01014

Internremiss – Förslag till Naturvårdsplan *Yttrande till natur- och trafiknämnden*

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 5 december 2024.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har fått förslag till naturvårdsplan för Nacka kommun på remiss från natur- och trafiknämnden. Naturvårdsplanen är avsedd att utgöra ett stöd för kommunens arbete med naturvård, med primärt fokus på förvaltning. Planen blir både ett kunskapsunderlag och en grund för prioritering av naturvårdsinsatser i kommunen. Naturvårdsplanen beskriver Nackas naturmiljöer, skyddsformer och strategier för att bevara och utveckla naturvärden. Den innehåller tre huvudavsnitt: 1) Naturen i Nacka, 2) Människan i naturen, och 3) Biologisk mångfald i bebyggelsen.

Bedömningen är att naturvårdsplanen är ett gediget kunskapsunderlag och ett viktigt verktyg för att ytterligare stärka kommunens arbete för hållbar utveckling inom naturvård, klimat och miljö, biologisk mångfald och friluftsliv i kommunen. Det är av stor att planen samordnas med pågående arbete med andra styrdokument såsom det nya grön- och blåstrukturprogrammet, översiktsplanen samt klimat- och miljöprogrammet utifrån avgränsningar, innehåll och omfattning.

Ärendet

Ärendets beredning

I Mål och budget 2023–2025 gav kommunfullmäktige natur- och trafiknämnden i uppdrag att ta fram en naturvårdsplan för att värna den biologiska mångfalden och samtidigt tillgängliggöra naturen för Nackaborna. Natur- och trafiknämnden har tagit fram ett förslag som berörda nämnder och föreningar ombeds lämna synpunkter på.

Kommunstyrelsens miljöutskott har den 3 december 2024 lämnat sina synpunkter på remissen. Juridik- och kanslistaben har inhämtat synpunkter från enheten för strategisk stadsutveckling och fastighetsenheten och tagit fram ett samlat förslag på yttrande till kommunstyrelsen. Anstånd med yttrande har getts till och med den 17 december 2024.

Naturvårdsplanen i korthet

Naturvårdsplanen är framtagen för att ge kunskap och inspiration om den natur som finns i Nacka samt vägleda förvaltningen av naturen. Planen beskriver befintliga värden och hur dessa kan bevaras och utvecklas samt hur nya värden kan skapas.

Naturvårdsplanen utgör en fördjupning av grön- och blåstrukturplanen. Planen är uppbyggd i tre huvudavsnitt: *Naturen i Nacka* där Nackas naturmiljöer och skyddsformer beskrivs tillsammans med strategiskt prioriterad skötsel, *Människan och naturen* som beskriver den historiska markanvändningens påverkan på naturvärden, friluftslivsfrågor och tillgänglighet samt *Biologisk mångfald i bebyggelsen* som fokuserar på strategier och arbetssätt för att utveckla förutsättningar för biologisk mångfald i den byggda miljön.

Naturvårdsplanen är således både ett kunskapsunderlag och en grund för prioritering av naturvårdsinsatser i kommunen. Planen beskriver Nackas naturmiljöer, skyddsformer och strategier för att bevara och utveckla naturvärden. För planen i sin helhet, se bilaga 2.

Kommunstyrelsens miljöutskotts synpunkter

Kommunstyrelsens miljöutskott beslutade den 3 december 2024, § 43, att överlämna sina synpunkter på naturvårdsplanen till kommunstyrelsen, bilaga 3. Miljöutskottet har svarat ur sitt perspektiv med målen i det nya klimat- och miljöprogrammet som utgångspunkt.

Miljöutskottet ställer sig positiv till naturvårdsplanen och anser att förslaget är förenligt med det nya klimat- och miljöprogrammet och Nackas framtida ambitioner inom miljöområdet. Utskottet vill dock framhålla att vissa aspekter kan utvecklas och tydliggöras i förslaget.

I naturvårdsplanen presenteras de nationella miljö- och friluftsmålen som utgångspunkter i arbetet och här bör även kommunens klimat- och miljömål integreras som tydlig vägledning. Det finns flertalet beröringspunkter mellan förslag till nytt klimat- och miljöprogram och naturvårdsplanen. Naturvårdsplanen är en viktig del för att genomföra klimat- och miljöprogrammets mål inom biologisk mångfald och kolinlagring.

Naturvårdsplanen skulle på ett tydligare sätt kunna lyfta hur den förhåller sig till klimat- och miljöprogrammet.

Åtgärder för att förstärka den biologiska mångfalden är väl beskrivet i naturvårdsplanen, vilket är positivt. Naturvårdsplanen skulle tydligare kunna synliggöra vilka åtgärder som krävs för att öka kolinlagring i Nackas natur och mark samt hur ett genomförande av detta skulle kunna se ut. Genom detta lyfts klimatperspektivet och naturens roll som kolsänka än mer. Det är önskvärt om naturvårdsplanen pekar ut områden med hög kapacitet för kolinlagring som ett viktigt verktyg för Nackas framtida planering och exploatering av mark och möjligheten att nå en klimatpositiv kommun till 2040.

Naturbaserade lösningar utgör en viktig roll i kommunens klimatanpassningsförmåga. Naturen hjälper till att fördröja vatten vid kraftiga skyfall och därmed minimerar risken för översvämningar, renar vatten från föroreningar samt minskar risken för värmeöar i omkringliggande bebyggelse. Detta är någonting som kan lyftas mer i naturvårdsplanen.

Fastighetsenhetens synpunkter

Fastighetsenheten ser positivt på den framtagna naturvårdsplanen som kommer fungera som ett viktigt verktyg för enheten när avtal upprättas och ingås med föreningar och andra verksamheter som verkar i Nacka kommun. Fastighetsenheten ser en risk att naturvårdsplanen är för snäv när det gäller uppställda riktlinjer för organiserat friluftsliv under avsnittet Människan och Naturen, sid 78 sista punkten; att när föreningar och andra grupper vill arrangera olika typer av event såsom tävlingar på kommunens mark behöver Nackas riktlinjer för friluftsevenemang följas och förslag till riktlinje är bland annat att ”Arrangemang med över 500 deltagare får *endast* arrangeras i Velamsund när det gäller kommunal mark.” Eftersom den riktar sig mot en bred målgrupp, det vill säga föreningar och andra grupper, som vill arrangera ”olika typer” av event inom det vida begreppet ”friluftsliv” så är fastighetsenhetens förslag att se över denna lydelse.

När det gäller evenemang på kommunens mark krävs normalt alltid markägarens tillstånd om evenemanget inte kan genomföras inom ramen för allemansrätten. Syftet är att föreningar och grupper tar kontakt med kommunen i egenskap av markägare för att diskutera val av plats, deltagarantal, omfattningen (ytjämsig utredning), när på året ett evenemang avses genomföras, val av terrängområde. Beroende på dessa olika faktorer kan förutsättningar för evenemang vara väldigt olika, varför fastighetsenheten hellre ser en mer generell riktlinje avseende detta.

Enheten för strategisk stadsutvecklings synpunkter

Enheten för strategisk stadsutveckling framför att framtagandet av naturvårdsplanen är ett viktigt bidrag till arbetet för att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald och ett hållbart friluftsliv i Nacka. I sin nuvarande utformning utgör programmet ett gediget kunskapsunderlag men kan utvecklas för att ge ökad tydlighet för var och hur förvaltningsåtgärder ska prioriteras och genomföras.

Det är viktigt att naturvårdsplanen samordnas med pågående arbete med exempelvis det nya grön- och blåstrukturprogrammet, översiktsplanen samt klimat- och miljöprogrammet. Eftersom dessa dokument inte är antagna än är det lämpligt att se över och synkronisera avgränsningar, innehåll och omfattning där så är möjligt innan naturvårdsplanen enligt plan går upp för antagande som första styrdokument av dessa.

Pågående arbete med nytt grön- och blåstrukturprogram och naturvårdsplanen behöver samordnas vad gäller nivåer och inriktning. Många utredningar och underlag kommer att vara gemensamma med naturvårdsplanen men bör presenteras utifrån olika perspektiv.

En avvägning bör göras om de generella beskrivningarna i huvudsak ska redogöras för i grön och blåstrukturprogrammet för ökad fokus på effekter av naturvård och förvaltning i naturvårdsplanen. Kunskapsbeskrivningar i programmet kan då utvecklas med fokus på förvaltning för naturvård och friluftsliv.

Naturvårdsplanen har avgränsats till att omfatta kommunens landmiljöer, våtmarker och bäckmiljöer. För att uppnå livskraftiga natur- och vattenmiljöer vore det värdefullt om naturvårdsplanen även omfattade limniska och marina miljöer vid kusten samt synergier mellan dessa områden vad gäller naturvård. Det finns en potential för naturvård på land att även bidra till biologisk mångfald i sjöar och marina miljöer. Naturvårdsinsatser längs stränder och kuster är viktiga för att stärka biologisk mångfald i dessa miljöer.

Naturvårdsplanen lyfter regionala samband i RUFSS men kan tydligare kopplas till nationella värdestrakter och regionalt viktiga spridningssamband av betydelse för prioritering av naturvårdsinsatser i kommunen.

Det är svårt att ur naturvårdsplanen utläsa var olika förvaltningsåtgärder bör prioriteras för störst investerings- och naturvårdsnytta ur ett kommunalt perspektiv. Kopplingen mellan den strategiska kartan för förvaltning och de åtgärder som redovisas under ”Så gör vi i Nacka” kan exempelvis förtydligas för att ge ökad insikt i vad som bör prioriteras utifrån investeringsnytta på olika platser.

Den strategiska förvaltningskartan på s. 20 är svår att tolka och kan behöva utvecklas vad gäller teckenförklaring. Ringarna i kartan vad gäller fokusområden för förvaltningsåtgärder omfattar områden där kommunen har begränsat rådighet. Många viktiga värden i dessa områden är i första hand kopplade till privata fastigheter.

Det finns ett behov av strategiska kartor för utveckling av förvaltning och friluftsliv för att tydligare visa på kopplingen mellan de funktionella sambanden. Det hade varit värdefullt med kartor kring zoner i friluftslivet för ökad förståelse kring dessa områden.

Tillgång till natur är inte kopplat till behov av förvaltningsstrategier. I områden med högt besöksstryck hade det exempelvis varit önskvärt att det framgick hur besöksstrycket påverkar det strategiska behovet av förvaltningsåtgärder och exempel på lämpliga åtgärder.

Det är viktigt att förhindra etablering och spridning av invasiva främmande arter. Även om det behövs bättre kunskap om vilka områden som hotas av invasiva arter i kommunen vore det önskvärt att naturvårdsprogrammet förtydligade hur invasiva arter generellt bör förebyggas och bekämpas ur ett förvaltningsperspektiv för att förhindra framtida kostnadsökningar och minska risken för förlust av biologisk mångfald.

Av programmet är det svårt att bedöma eventuella konflikter vad gäller zonering eftersom kartor saknas. Det är svårt att bedöma effekterna för andra intressen så som tillgänglighet och behov av rekreation och organiserat friluftsliv. Det är viktigt att kommunens styrdokument är samordnade vad gäller inriktning för verksamheten (exempelvis klimat- och miljöprogram, ÖP, naturvårdsplan).

Enheten för strategisk stadsutveckling framför slutligen att koppling till kommunens övergripande mål saknas i förslaget.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Juridik- och kanslistaben har tagit del av miljöutskottets och enheternas synpunkter på förslaget till naturvårdsplan för Nacka kommun och instämmer i allt väsentligt i dessa. Det råder enighet om att naturvårdsplanen är ett viktigt verktyg för att förbättra förutsättningarna för klimat och miljö, biologisk mångfald och ett hållbart friluftsliv i kommunen samt att den fungerar som ett gediget kunskapsunderlag. Samtidigt bör planen genomarbetas ytterligare för att säkerställa tydligare koppling till mål och styrdokument och riktlinjer avseende prioritering och genomförande av förvaltningsåtgärder.

Enligt juridik- och kanslistaben är det särskilt viktigt att naturvårdsplanen samordnas i så hög utsträckning som möjligt med pågående och framtida arbeten, som det nya gröns- och blåstrukturprogrammet, översiktsplanen samt klimat- och miljöprogrammet, innan naturvårdsplanen går upp för antagande som det första styrdokumentet av dessa. Det är av stor vikt att dessa dokument inte bara existerar parallellt utan att de på ett integrerat sätt stödjer och kompletterar varandra för att uppnå kommunens långsiktiga mål inom naturvård och hållbar utveckling.

Juridik- och kanslistabens delar enheternas synpunkter om behovet av förtydliganden i naturvårdsplanen, särskilt när det gäller prioritering av förvaltningsåtgärder samt avgränsningar av ansvar och åtgärder för att säkerställa effektiv samordning. Detta gäller särskilt i relation till skötselåtgärder för ökad kolinlagring och för att identifiera områden med hög kapacitet för kolinlagring, vilket är avgörande för Nackas långsiktiga ambition att bli en klimatpositiv kommun till 2040.

Det kan även noteras att benämningen av naturvårdsplanen inte helt följer strukturen för och definitionen av kommunens olika styrdokument som framgår av dokumentet ”Styrdokument i Nacka kommun”. Syftet med dokumentet är att skapa en enhetlig struktur för och definition av kommunens olika styrdokument. En bestämd definition av styrdokumenterna utifrån deras olika funktion underlättar både för dem som ska skriva dokumenten och för de som ska förstå och använda dem i verksamheterna, vilket är bra att beakta vid framtagande av framtida styrdokument.

Sammanfattningsvis bedömer juridik- och kanslistaben att de synpunkter som lyfts fram av miljöutskottet och enheterna är välmotiverade och att naturvårdsplanen, med de föreslagna förbättringarna och förtydligandena, kommer att stärka Nackas arbete för hållbar utveckling inom naturvård, klimat och miljö, biologisk mångfald och friluftsliv.

Ett samlat förslag till yttrande, bilaga 1, har tagits fram som kommunstyrelsen föreslås anta.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut medför i sig inga ekonomiska konsekvenser. Åtgärder som beskrivs i naturvårdsplanen ska planeras och kostnadssättas i den årliga verksamhetsplaneringen och vid äskande av investeringsmedel. Att integrera viktiga åtgärder i stadsutvecklingsprojekt och planprojekt kan vara ett sätt att öka den ekonomiska genomförbarheten i åtgärdsförslagen.

Konsekvenser för barn

Att värna och utveckla naturen är avgörande för en hållbar framtid och fungerande ekosystem för framtida generationer. Naturvårdsplanen lyfter även vikten av naturpedagogik i vardag och undervisning, vilket bedöms vara positivt för barn i Nacka. Att tillgängliggöra och förklara naturen, dess egenvärde och värde för djur och människor bedöms bidra positivt till barns utveckling och lärande och naturvårdsplanens genomförande bedöms därför ge positiva konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad 5 december 2024

Bilaga 1 Förslag till yttrande

Bilaga 2 Naturvårdsplan – Remissversion

Bilaga 3 Synpunkter från kommunstyrelsens miljöutskott

Sara Lauri
Kanslidirektör
Stadsledningskontoret

Christopher Arontaus
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben